

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“СОЦІОЛОГІЯ ПОЛІТИКИ”
(для бакалаврів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

Підготовлено доцентом кафедри соціології *С. П. Барматовою*

Затверджено на засіданні кафедри соціології (протокол № 21 від 25.11.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Барматова С. П. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Соціологія політики” (для бакалаврів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 18 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, методичні рекомендації до самостійної роботи з окремих тем, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2012
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Цілі та завдання дисципліни “Соціологія політики”, її місце в навчальному процесі.....	4
Тематичний план дисципліни “Соціологія політики”	6
Список літератури	15

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. М. Толкачова*
Комп'ютерне верстання *О. Л. Тищенко*

Зам. № ВКЦ-4898

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротативний трафаретний. Ум. друк. арк. 1,16. Обл.-вид. арк. 0,81.
Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідчення про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів (СРС) трактується сьогодні як творча діяльність, що перетворює інформацію на знання. Вона охоплює всі види і форми навчальних занять, які відбуваються і без викладача, і під його безпосереднім контролем.

У навчальному процесі СРС виконує різноманітні взаємопов'язані функції. Найважливіші з них: пізнавальна, навчальна і виховна. Їх органічний зв'язок і взаємообумовленість реалізуються в навчальній діяльності, спрямованій на формування творчої особистості.

Зміст і організація СРС як і освітнього процесу в цілому змінюються під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, якісних змін, які відбуваються у суспільному житті. Саме таких змін знає сучасне суспільство, яке все більше набуває рис інформаційного, а у суспільній свідомості дедалі більшого значення набувають проблеми глобального розвитку. Тому сьогодні необхідно, у першу чергу, ясно усвідомлювати мету освіти в нових умовах, тобто розуміти, на що мають бути спрямовані зусилля і воля в навчальному процесі.

Студент з об'єкта навчання перетворюється на суб'єкт навчання, основного співучасника навчального процесу. Саме цим і зумовлена зростаюча роль самостійної роботи студентів у сучасних умовах.

Мета вивчення дисципліни “Соціологія політики” — формування системи соціологічних знань щодо тенденцій розвитку та функціонування політичної сфери суспільства у взаємозв'язку та взаємозалежності з іншими суспільними сферами.

СРС у вищій школі здійснюється за такими основними формами навчального процесу: на лекціях, при підготовці і проведенні семінарських занять, підготовці та захисті рефератів та контрольних робіт, при проведенні погочного та підсумкового контролю.

Написання реферату є важливим фактором у самостійній роботі студентів. Тому слід відзначити, що написання реферату — справа складна, яка вимагає тривалого часу.

Процес написання реферату здійснюється поетапно. На першому етапі необхідно вивчити матеріал з історії соціології із обраної теми. На другому етапі слід ґрунтовно проаналізувати матеріал і законспектувати необхідні матеріали. Після перегляду зібраного матеріалу необхідно написати план реферату, який передбачає вступ, основну

частину (не більше трьох-чотирьох питань), висновки, список використаної літератури.

На третьому етапі необхідно розподілити матеріал за розділами плану; якщо необхідно – провести додаткове збирання матеріалу, викласти його у логічній послідовності та зробити висновки.

На семінарському занятті від студента вимагається ясно і чітко висловлювати свої думки, аргументовано захищати свої погляди і міркування, зафіксовані у рефераті.

ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ

дисципліни

“СОЦІОЛОГІЯ ПОЛІТИКИ”,

ІІ МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Мета дисципліни – формування системи соціологічних знань щодо тенденцій розвитку та функціонування політичної сфери суспільства у взаємозв’язку та взаємозалежності з іншими суспільними сферами.

Завдання:

- дати студентам глибокі теоретичні знання в галузі політичної соціології як частини загальнотеоретичної соціологічної науки, показати її специфіку та предмет дослідження;
- розкрити найактуальніші проблеми політичної соціології, пов’язані з перетворенням та реструктуруванням українського суспільства;
- сприяти формуванню соціально-політичного мислення, розумінню специфіки соціально-політичного підходу до аналізу соціальних процесів та явищ, соціально-політичної культури;
- сформувати у студентів первинні навички теоретичного аналізу соціально-політичних проблем.

Студенти повинні

знати:

- специфіку політичної соціології як галузі соціологічної науки;
- взаємозв’язок політичної соціології з іншими гуманітарними дисциплінами;

41. Шмитт К. Понятие политического // Вопросы социологии. – 1992. – № 1.

42. Шакова Г. П. Типы лидерства в социологии М. Вебера // Социологические исследования. – 1988. – № 5.

43. 50/50. Опыт словаря нового мышления. – М., 1989.

44. Україна посткомуністична: суперечності та перспективи соціально-політичного розвитку. Розділ 3: Політична система та політичний режим // Політична думка. – 1993. – № 1.

45. Хуссейн М. Единая основа гуманизма // Курьер ЮНЕСКО. – 1992. – Октябрь.

46. Якушик В. М. Різноманітність форм правління // Філософська і соціологічна думка. – 1992. – № 10.

21. *Матусевич В.* Політична культура: теоретико-методологічні проблеми дослідження // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 1998. — № 4–5.
22. *Мокін С. В.* Современные социально-политические теории // Социально-политический журнал. — 1992. — № 9.
23. *Молчанов М.* Идеология власти: віхи історії // Політологічні читання. — 1992. — № 2.
24. *Овчаренко П.* Глозорність української багатопартійності // Доповіді міжнародного експертного клубу “Політична думка”. — К., 1995.
25. *Онуфриенко Г.* На передутье. Развитие культуры и механизмы власти // Свободная мысль. — 1991. — № 15.
26. *Основи політичної науки: Учеб. пособие.* — М., 1993.
27. *Политическая социология.* — Ростов н/Д: Феникс, 1997.
28. *Политическая социология // Современная западная социология: Словарь.* — М., 1990. — С. 267–268.
29. *Политическая социология // Политология: Энциклопедический словарь.* — М., 1993. — С. 279–281.
30. *Потітний П.* Що таке політика // Студії політичного центру “Генеза”. — 1993. — № 1.
31. *Романюк О. Г.* Суспільство, влада, політика. — Харків, 1993.
32. *Рутар С.* Держава як основний елемент політичної системи // Розбудова держави. — 1993. — № 7.
33. *Рябов С.* Політика як соціальне явище // Політологічні читання. — 1994. — № 2.
34. *Рябов С.* Політологічна теорія держави. — К.: Тандем. — 1996.
35. *Социология: Учеб. для вузов/В. Н. Лавриненко, Н. А. Нартов, О. А. Шабанова, Г. С. Лукашова; Под. ред. проф. В. Н. Лавриненко.* — М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 1998.
36. *Социология: наука об обществе: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений/ Под общ. ред. В. П. Андрущенко.* — 2-е изд. — Харьков., 1997.
37. *Тадевосян Э. В.* Социология: Учеб. пособие — М.: Знание, 1998
38. *Токарева В.* Еліас Канетті: концепція відносин влади і мас // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 1998. — № 6.
39. *Шварценберг Р.* Политическая социология. — М., 1992.
40. *Шмидт Г.* Социальная политика как составная часть социальной рыночной экономики // Вестник МГУ. — 1994. — № 5. — Сер. 6. Экономика.
- Процес становлення політичної соціології як галузі соціологічної науки та її еволюції в контексті суспільного розвитку;
- Основні концепції, категорії, закони та методи політичної соціології;
- Роль політичної соціології в суспільстві; основні проблеми яких торкається політична соціологія, її функції в сучасних умовах функціонування та розвитку суспільства взагалі, і українського суспільства зокрема;
- вміти:*
- володіти понятійно-категоріальним апаратом соціології політики;
- здійснювати структурно-функціональний аналіз політичної системи за концепціями Д. Істона, Т. Парсонса, Г. Алмонда, прогнозувати тенденції розвитку політичної системи суспільства;
- систематизувати прострій реалізації політичної влади з подальшим аналізом обумовлених нею соціальних процесів;
- пояснювати чинники розвитку, механізми формування, результати функціонування та взаємодії політичних організацій;
- визначати специфіку, структуру, функції, походження політичних організацій за класичними типологіями соціології політики;
- класифікувати причини, форми, фази, моделі, процедури вирішення конфлікту в політичному просторі суспільства;
- орієнтуватися в теоретичних положеннях соціології міжнародних відносин;
- тактувати систему орієнтацій та поведінки особистості в межах політичної системи, можливості функціонального напрямку дослідження політичного лідерства, засади системного аналізу прийняття політичних рішень;
- пояснювати механізми функціонування політичної культури суспільства;
- застосовувати опитувальні виборчі технології в контексті електоральної соціології;
- оцінювати стратегії засобів масової комунікації у процедурі конструювання політичного універсуму.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СОЦІОЛОГІЯ ПОЛІТИКИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Методологічні основи соціології політики
1	Предмет, методи та функції соціології політики
2	Історія соціально-політичної думки та становлення соціології політики
3	Політичне життя суспільства
4	Політична культура
	Змістовий модуль II. Соціології суб'єктів політичної діяльності
5	Соціальні рухи, організації та політичні партії
6	Вибори та їх функції в сучасному демократичному суспільстві
7	Політичні конфлікти та форми їх регулювання
8	Політична соціалізація: основні етапи, агенти, наслідки
9	Політична поведінка: основні види та типи
10	Політичне лідерство: основні теорії та підходи
	Разом годин: 108

Змістовий модуль I. Методологічні основи соціології політики

Тема 1. Предмет, методи та функції соціології політики

Предметом соціології політики є закони взаємодії всіх структур та сфер життєдіяльності суспільства з політикою, соціально-політичні потреби, інтереси, діяльність особистостей, соціальних груп, етносів (народів), їх організації, рухів, інститутів.

Категорії політичної соціології: категорії функціонування політичного життя; категорії розвитку.

Ключові поняття — категорії “суспільство”, “політика”, “соціально-політичні дії та відношення”.

Методи політичної соціології: політична соціологія не використовує якийсь один метод, виступає як мультипарадигматична наука. Найпоширенішим є біхевіористичний метод, який випливає з можливості визначити, характеризувати різноманітні групові форми політичної діяльності, аналізуючи індивідуальну поведінку людини. Біхевіористичний метод — це засіб вивчення соціально-політичних

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Абашикина Е. Б., Косолапова Ю. Н.* О теориях лидерства в современной политической психологии // США: ЭПИ. — 1993. — № 4.
2. *Авцинова Г. А.* Политическое лидерство // Государство и право. — 1993. — № 5.
3. *Андреев С. С.* Политическое сознание и политическое поведение // Социально-политический журнал. — 1992. — № 8.
4. *Базовкин Т., Кремль В.* Партії та громадські об'єднання України. — К., 1994.
5. *Барматова С. П.* Політична соціологія. Курс лекцій. — К.: АЦВС, 2003.
6. *Бохеньский Ю.* Сто суеверий. — М., 1993.
7. *Брондель Ж.* Политическое лидерство. — М., 1992.
8. *Бурдые П.* Социология политики. — М., 1993.
9. *Бурмистрова Т. Ю., Костин Р. А.* Политическая социология // Социологические исследования. — 1994. — № 1.
10. *Варьедин В. А.* Гражданское общество // Социально-политический журнал. — 1992. — № 8.
11. *Васильев В. А.* Социальные интересы: единство и многообразие // Социально-политический журнал. — 1995. — № 3.
12. *Вятр Е.* Социология политических отношений. — М., 1979.
13. *Гранин Д.* Власть и экологическое сознание // Свободная мысль. — 1994. — № 2–3.
14. *Горелов М.* Историчні спроби моделювання української держави в XX сторіччі // Політична думка. — 1994. — № 1.
15. *Доган М.* Легитимность режимов и кризис доверия / Социс. — 1994. — № 6.
16. *История политических и правовых учений* / Под ред. В. С. Нерсесянца. — М., 1995.
17. *Коновалов В. Н.* Экономика и политика. — Ростов н/Д, 1995.
18. *Королько В.* Політична реклама: уроки виборів, проблеми // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 1998. — № 6.
19. *Кудрявцев В.* Общественные науки сегодня // Свободная мысль. — 1992. — № 8.
20. *Лузан А. А.* Политическая жизнь общества. Вопросы теории. — К., 1989.

2. Визначте відмінності у політичній поведінці представників різних вікових груп та поясніть ці відмінності.
3. Які легальні та нелегальні форми протестної поведінки використовуються в демократичному суспільстві?

Теми рефератів

1. Моральність політичної поведінки.
2. Протестна поведінка: основні індикатори та специфіка проявів протестної поведінки в авторитарних та демократичних суспільствах.
3. Електоральна поведінка. Основні моделі електоральної поведінки та їх реалізації в українському суспільстві.

Література [5; 21–24; 27]

Тема 10. Політичне лідерство: основні теорії та підходи

Школи дослідження політичного лідерства: психологічна школа (З. Фрейд), чиказька школа (Г. Лассвел, Б. Скінер, Л. Уайт), франкфуртська школа (Т. Адорно, Х. Арент, Г. Маркузе, Є. Фромм), структурно-функціональний напрям (Т. Парсонс). Чинники формування політичного лідера. Колективне політичне лідерство. Контекст політичного лідерства (формалізовані правила прийняття рішень, структура ієрархії політичної організації, сила і типи опозиції, характер політичних переконань, доступні ресурси). Якість політичного керівництва. Функції політичного лідера.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Що таке політичне лідерство?
2. Потреби та мотиви лідера.
3. Психологія харизматичного вождя (поняття авторитету та харизми — поясніть різницю).
4. Авторитарний та демократичний стилі лідерства.

Теми рефератів

1. Роль лідера у вирішенні проблем суспільства.
2. Вплив особистих якостей на політичну поведінку.
3. Тип політичного лідерства.
4. Особливості становлення авторитарної особистості в кризовому суспільстві.

Література [1; 2; 5; 6; 30]

явищ шляхом аналізу поведінки індивідів та груп під час виконання ними соціально-політичних ролей. Широко використовуються загальнонаукові, міждисциплінарні методи: аналіз та синтез, абстрагування та перехід від абстрактного до конкретного, поєднання логічного та історичного аналізу, моделювання, математичні методи.

Завданням політичної соціології є розгляд проблем взаємодії особистості та суспільства.

Функції політичної соціології: світоглядна, пізнавальна, виховна, практично-політична.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Що таке політична соціологія як спеціфічна галузь соціології? Як вона співвідноситься із загальною соціологією?
2. Що є об'єктом та предметом політичної соціології?
3. В чому конкретно виявляється специфіка підходу соціології до вивчення політики та політичних відносин?
4. Розкрийте сутність функцій політичної соціології.

Теми рефератів

1. Соціологія політики: методологія, предмет дослідження.
2. Категоріальний апарат соціології політики.
3. Національні особливості соціології політики як суспільної науки: інституційні чинники, персоналії.
4. Становлення і осередки соціології політики в Україні.
5. Соціологія політики — взаємовідносини з іншими гуманітарними науками.

Література [5; 7; 8; 11; 20–27]

Тема 2. Історія соціально-політичної думки та становлення соціології політики

Розвиток соціально-політичної думки у період античності — Платон, Арістотель, Цицерон, Августин, Аквінат та інші.

Розвиток соціально-політичних вчень нового часу:

- Розроблення соціальних аспектів політики — Н. Макіавеллі, Ж. Боден, Т. Мор, Т. Кампанелла, Г. Гроцій, Т. Гоббс, Д. Локк, Ш. Монтеск'є, Ж. Ж. Руссо, А. Токвіль;
- Розмежування понять громадське суспільство та держава — А. Сен-Симон, Г. Гегель, К. Маркс;
- Політико-соціологічні концепції — М. Вебер, В. Парето, Г. Моска, Л. Гумплович, Г. Лебон, Р. Міхельс, С. Липсет та інші;

соціально-політичні вчення російських та українських мислителів — О. Радицев, М. Сперанський, П. Пестель, М. Острогорський, П. Чаадаєв, В. Белінський, П. Лавров, М. Бакунін, Г. Плеханов, В. Ленін, Б. Чичерин, С. Котляревський, Л. Троцький, П. А. Кропоткін та інші.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Чим відрізняється лібералізм від неолібералізму? Визначте чинники, які спричинили зміну теорії та практики цих доктрин.
2. Консерватизм та неоконсерватизм: історичні передумови та специфіка реалізації.
3. Проаналізуйте основні концепції соціалізму: поясніть причини історичної локальності панування соціалістичної ідеї.

Теми рефератів

1. Розвиток політико-соціологічних досліджень на Заході.
2. М. Вебер як соціолог політичних відносин.
3. Становлення та сучасний розвиток теорії еліт.
4. Соціальний дарвінізм та теорія завоювання.
5. Соціально-політична думка давнини.
6. Соціально-політичні утопії.

Література [11; 14; 18; 21]

Тема 3. Політичне життя суспільства

Політичне життя суспільства — це сукупність політичних відносин, постійне формулювання та відтворення цих відносин; комплекс, багатостороннє поняття.

Основні складові частини поняття “політичне життя суспільства”:

- політичні потреби та інтереси;
- політика;
- влада та владні відносини;
- політична участь (діяльність, поведінка);
- політична система суспільства;
- політичний режим.

Політика — це діяльність людей щодо управління людьми, організація людей на здійснення ними певних цілей; це діяльність керуючих структур щодо гармонізації суперечливих інтересів різних лю-

Тема 8. Політична соціалізація: основні етапи, агенти, наслідки

Особливості перебігу політичної соціалізації: специфіка сприйняття індивідом політики. Чинники, які визначають необхідність залучення громадянина у політичну взаємодію. Дослідження політичної соціалізації у сучасній соціології політики. Первина та повторна політична соціалізація. Агенти політичної соціалізації, інститути, які беруть участь у формуванні “людини політичної”. Роль держави як агента соціалізації. Громадянське суспільство і політична соціалізація.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Що таке первина та повторна політична соціалізація?
2. Політична соціалізація підлітків: в чому вона полягає?
3. Проблеми становлення “політичної особистості”.
4. Назвіть фактори, які формують політичну свідомість у сучасній Україні.

Теми рефератів

1. Засоби включення індивідів у політичний простір.
2. Політична соціалізація: інститути, рівні, чинники.
3. Методи вивчення політичних орієнтацій.
4. Шкали політичних позицій.

Література [4; 5; 21; 29; 32]

Тема 9. Політична поведінка: основні види та типи

Політична поведінка. Форми політичної поведінки. Типи політичної поведінки: конформізм, індиферентність, активізм. Показники політичної поведінки. Ресурси та джерела політичної поведінки. Протестна поведінка, види політичного протесту. Протестна активність та протестний потенціал. Характеристика соціального протесту. Електоральна поведінка. Моделі електоральної поведінки в соціології політики. Основні проблеми дослідження електоральної поведінки. Рівні електоральної поведінки. Специфіка електоральної поведінки громадян України.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Політична поведінка. Основні види політичної поведінки.

2. Чим відрізняються вибори у тоталітарних та демократичних суспільствах?
3. Які вимоги до організації виборів пред'являються у демократичних суспільствах?

Теми рефератів

1. Вибори як механізм демократії: основні завдання в сучасному суспільстві.
2. Основні теорії виборів у сучасній соціології політики.
3. Різниця щодо характеристик виборів в політології та соціології політики.

Література [5; 20–27]

Тема 7. Політичні конфлікти та форми їх регулювання

Сутність, природа, значення політичного конфлікту. Концепції політичного конфлікту К. Дойча, С. М. Ліпсета, М. Дюверже. Моделі політичного конфлікту: ліберальна, авторитарно-консервативна, соціалістична. Класифікація політичних конфліктів. Зміст, форми, рівні, фази політичного конфлікту. Варіанти типології конфліктів у соціології політики. Теорія соціального конфлікту Л. Козера, Р. Дарендорфа. Дисфункціональні наслідки політичного конфлікту. Процедура вирішення політичного конфлікту. Політичний консенсус. Параметри оцінки політичного консенсусу. “Консенсусна демократія”. Політичний компроміс. Політичні та соціальні конфлікти в сучасній Україні.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Обґрунтуйте специфіку політичного конфлікту як виду конфлікту соціального.
2. Охарактеризуйте типи політичних конфліктів та причини їх виникнення.
3. Сучасні технології уникнення конфліктів.

Теми рефератів

1. Конфліктогенність сучасного соціуму: особливості перебігу політичного конфлікту.
2. Специфіка розгортання політичних конфліктів в Україні.
3. Поняття політичного конфлікту, механізми уникнення конфліктів.

Література [5; 8; 11; 20; 22; 23]

дей, соціальних спільнот, організацій за допомогою влади, це прагнення до участі у владі.

Влада — це форма соціального впливу, коли суб'єкт влади (індивід, група, соціальна верства) спроможний впливати на характер діяльності та поведінки людей, це спроможність суб'єкта проводити свою волю за допомогою правових та політичних норм, спираючись на примушення та спеціальний апарат примушення.

Політична діяльність — залучення в будь-якій формі людини або соціальної групи до політико-владних відносин, до прийняття рішень та управління.

Політична система суспільства — це сукупність соціально-політичних інститутів, організацій, за допомогою яких здійснюється політична влада.

Основні елементи політичної системи: політичні організації, політична свідомість, політична культура.

Політичний режим — це засіб функціонування політичної системи, її розклад та умови діяльності, які визначають ступінь і форми політичної діяльності.

Види політичних режимів — автократичний, тоталітарний, демократичний.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Визначте різновид політичного режиму, який діє нині в Україні.
2. Дайте політико-соціологічну характеристику сучасного українського суспільства.
3. В чому полягає специфіка політичної влади як соціального явища?
4. Місце в політичній системі суспільства держави.
5. В чому різниця між громадянським суспільством та державою?

Теми рефератів

1. Сутність відносин політики та влади.
2. Політична діяльність: форми та методи.
3. Політична система та політичний режим суспільства.

Література [5; 7; 13; 20; 21; 27; 29]

Тема 4. Політична культура

Дефініції політичної культури. Чинники формування політичної культури суспільства. Політична соціалізація. Структурні елементи політичної культури: пізнавальний (політичне знання, освіченість, свідомість, мислення), оціночний (політичні традиції, цінності, ідеали, переконання), поведінковий (політичні настанови, типи, форми, стилі, зразки політичної діяльності, політична поведінка), загальнокультурна орієнтація (відношення до влади, політичних явищ). Функції політичної культури суспільства. Контроль за культурною інформацією. Просторові типи політичної культури. Типологія політичної культури за Г. Алмондом та С. Вербою. Політична субкультура. Дослідження політичної культури.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Що таке політична культура?
2. На яких засадах базується політична культура сучасної України?
3. Змоделюйте культурну політику держав з різними типами політичної влади.

Теми рефератів

1. Взаємозв'язок культури та політики.
2. Типологія політичної культури за Г. Алмондом та С. Вербою. "Чисті" та "змішані" типи політичної культури.
3. Класифікації політичної культури суспільства.
4. Політичні субкультури як складові політичної культури перехідного суспільства.

Література [5; 11; 16; 19; 21]

Змістовий модуль II. Соціології суб'єктів політичної діяльності

Тема 5. Соціальні рухи, організації та політичні партії

Політичні рухи, їх класифікація. Ступінь та форма організації політичного руху. Специфіка сучасних політичних рухів. Чинники розвитку, механізми формування, результати діяльності громадських рухів. Ознаки громадських організацій. Виникнення, розвиток громадських рухів і організацій в Україні. Види соціальних рухів: загальні, специфічні, експресивні. Механізми та засоби росту і організації реформістських і революційних рухів. Функції і тактика агіта-

ції, типи агітаторів, формування ідеології, роль тактики. Соціальні рухи як чинник соціальних змін (П. Штомпка).

Дефініції політичної партії в межах функціонального підходу. Критерії практичної діяльності політичних партій. Типологія політичних партій. Типи політичних партій за Е. Вятром. "Електоральні" партії та партії "зовнішнього" походження (М. Дюверже). Функції політичних партій. Аналіз середовища політичних партій. Партійні системи (соціологічні аспекти). Політичні партії і соціальна структура суспільства. Поняття багатопартійності. Соціальні статуси індивідів у політичному просторі: диспозиції лідера, функціонера, рядового члена партії.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Чому політичні партії втрачають свою політичну спеціалізацію?
2. Які ідеології пропонують сучасні політичні партії в українському суспільстві?
3. Назвіть відомі вам соціально-політичні рухи та проаналізуйте їх політичні програми.
4. На якому етапі розвитку перебуває в Україні громадянське суспільство?

Теми рефератів

1. Громадські рухи як основа формування громадянського суспільства.
2. Політичні партії: нова історія в новому світі.
3. Соціальні рухи як чинник соціальних змін.

Література [5; 11; 21; 25–27]

Тема 6. Вибори та їх функції в сучасному демократичному суспільстві

Функції виборів у суспільстві: формалізація впливу на дії уряду, прояви масового настрою, обмеження втручання в керівництво політичного процесу й інтенсивності масової політичної діяльності. Варіанти маніпуляції електоратом. Агітація. Змішана, мажоритарна, пропорційна виборчі системи (соціологія права, політологія, соціологія політики). Абсентеїзм. Класифікація виборчих технологій. Опитувальні виборчі технології. Поняття "Exit roll".

Питання та завдання для самоконтролю

1. Поясніть основні функції виборів.